

Nr 455.

Godkänd av första kammaren den 10 juli 1944.

Godkänd av andra kammaren den 10 juli 1944.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av riksdagens år 1943 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1942—30 juni 1943.

(Statsutskottets utlåtanden nr 72 och 226.)

Till KONUNGEN.

Efter prövning av vad riksdagens nästlidet år församlade revisorer rörande verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden den 1 juli 1942—30 juni 1943 uti avgiven berättelse anmält samt vederbörande verk och myndigheter uti däröver avgivna förklaringar hos Kungl. Maj:t andragit, får riksdagen i nedan nämnda ärenden anföra följande.

1:o)

Gåvomedel, ställda till försvarsstabens förfogande.

Under försvarsdepartementet, § 1, hava revisorerna framställt vissa anmärkningar mot försvarsstabens disposition och redovisning av till staben ställda gåvomedel (Del I, s. 2 och 3).

Revisorerna hava meddelat, att under åren 1939—1943 gåvomedel för sammanlagt omkring 275 000 kronor ställts till försvarsstabens förfogande. Redovisningen av dessa medel har icke skett genom försvarsstabens krigskassaavdelning, vilket medfört, att hithörande verifikationer icke återfinnas i stabens räkenskaper. Revisorerna hava vidare framställt vissa erinringar beträffande det sätt, på vilket gåvomedlen använts.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande.

Det torde utan vidare vara klart, att medel, som ställas till statsmyndighets disposition, skola av myndigheten redovisas i dess räkenskaper. Genom det i förevarande fall tillämpade förfaringssättet hava emellertid här ifrågasvarande gåvomedel helt undandragits statsverkets kontroll.

Av den ovan lämnade redogörelsen framgår även, att gåvomedel tagits i anspråk för ändamål, för vilka de knappast varit avsedda. Särskilt anmärkningsvärt synes det revisorerna, att personal, förutom författningssena avlöningsförmåner, jämväl kommit i åtnjutande av särskilda arvoden, vilka utgått av gåvomedel.

Förklaring har avgivits av *chefen för försvarsstab*en (Del II, s. 1—4).

Av vad revisorerna anfört framgår, att gåvomedel, som ställts till försvarsstabens förfogande, icke redovisats genom stabens krigskassaavdelning och att hithörande verifikationer på grund härav icke kunnat återfinnas i stabens räkenskaper, vilket medfört, att förvaltningen av gåvomedlen undandragits vederbörlig revisionsmyndighets kontroll. Med hänsyn till angelägenheten av att kontrollmöjligheter upprätthållas i fråga om samtliga till statsmyndighets förfogande ställda medel, synes riksdagen erforderligt, att Kungl. Maj:t på lämpligt sätt hos myndigheterna inskräper vikten av att så sker.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville på lämpligt sätt hos statsmyndigheterna inskräpa vikten av att gåvomedel, som ställas till myndighets förfogande, redovisas i dess räkenskaper.

2:o)

Krigskassaväsendet.

Under försvarsdepartementet, § 9, hava revisorerna redogjort för vissa missförhållanden, som framträtt inom det militära kassaväsendet (Del I, s. 28—36).

Revisorerna hava inledningsvis redogjort för gällande bestämmelser rörande krigsförvaltningen och därefter anfört vissa fall, där statsverket genom förskingring eller vårdslöshet frånhänts medel, för vilka kronan sedermera icke kunnat beredas ersättning.

Revisorerna hava sammanknutit sina iakttagelser i följande uttalande.

Revisorerna hava genom den föregående redogörelsen velat belysa vissa missförhållanden, som framträtt inom det militära kassaväsendet. Revisorerna förbise härvid icke, att på grund av den rådande förstärkta försvarsberedskapen det militära kassaväsendet fått en mycket betydande omfattning, ej heller de svårigheter, som i samband därmed uppstått beträffande rekryteringen av redogörarpersonalen.

Vad som rimligen kan göras för att förebygga uppkomsten av sådana missförhållanden måste emellertid strängt iakttagas. Stor vikt ligger otvivelaktigt vid själva rekryteringen av kåren, varför de tillsättande myndigheterna uppenbarligen hava att vinnlägga sig om att till ifrågasvarande uppdrag utse endast sådana, vilkas personliga kvalifikationer fylla måttet. Huvudvik-

ten kommer emellertid i första hand att ligga på beskaffenheten av den kontroll, som utövas inom den militära medelsförvaltningen.

Det vill synas, att i flera fall oegentligheter skulle kunnat undvikas eller i varje fall upptäckas på ett betydligt tidigare stadium, därest föreskrivna inventeringar fullgjorts med omsorg och noggrannhet. Mången gång torde utövandet av föreskriven kontroll i form av inventeringar, granskningar av rapporter och dylikt betraktas såsom en formsak. Detta förhållande synes i sin tur ofta föreläta kontrollanten att verkställa förrättningen under alltför kamratliga former. Uppenbarligen förringas en inventerings värde genom ett dylikt förfarande.

Enligt revisorernas mening torde effektivaste sättet att försvåra tillgrepp av förskottsmedel vara att ofta och utan föregående tillkännagivanden företaga inventeringar hos vederbörande.

De rent personliga kvalifikationerna måste såsom ovan nämnts tillmätas den största betydelse, då det gäller att placera personal såsom krigskassachefer, krigskassörer och redogörare. Allt eftersom tillgången på lämplig personal ökats, hade en allmän översyn beträffande ifrågavarande personals lämplighet bort komma till stånd samt i anslutning härtill erforderliga personbyten äga rum. Enligt vad som inhämtats har även en dylik undersökning i viss omfattning utförts genom krisrevisionens försorg beträffande armén. Resultatet därav överlämnades till chefen för intendenturkåren, som i regel verkställer kommanderingar av intendentur och krigskassörer för arméns vidkommande. Även om genom denna undersökning en förbättring för tillfället ernåddes, synes vederbörande icke i fortsättningen tillräckligt beaktat betydelsen av liknande kontrollåtgärder. För marinens vidkommande har en undersökning påbörjats till utvärdering av ifrågavarande förhållanden beträffande krigskassörer, redogörare och vissa innehavare av stående förskott efter det statsrevisorerna upptagit förevarande spörsmål till behandling.

Såsom synnerligen anmärkningsvärt torde få betraktas det ovan relaterade fall, där en krigskassör, medan han ännu stod under åtal inför krigsrätt för oegentligheter vid en krigskassaavdelning, efter ett kortare avbrott för annan tjänstgöring ånyo placerades såsom krigskassör vid krigskassaavdelning. Samarbetet mellan den granskande och den kommanderande myndigheten synes här hava brutit på ett betänkligt sätt. Likaledes finna revisorerna det anmärkningsvärt att personer, som icke uppnått myndig ålder, placeras på befattningar med redogöransvar.

En bidragande orsak till oegentligheter i de fall, då dessa närmast hava sin grund i rent slarv, torde vara den betydande arbetsbörda, som, särskilt med de nuvarande tidvis omfattande inkallelserna, åvila icke endast intendentur och krigskassörer utan även kompaniadjutanter m. fl. Ofta nog bliva ifrågavarande befattningshavare så överhopade med göromål, att de med nödvändighet måste anförtro förvaltningsuppgifter av olika slag åt underordnad mindre kvalificerad personal. Erforderlig minskning av arbetsbördan torde kunna ernås genom en rationalisering och förenkling av det militära förvaltnings- och expeditionsväsendet. Då emellertid ifrågavarande spörsmål befinner sig under utredning av den år 1942 tillsatta militära expeditionstjänstkommittén, torde förslag till åtgärder i antydd riktning vara att vänta inom en nära framtid.

För att i möjligaste mån förhindra fall av oegentligheter synes i första hand en skärpning av kontrollen över krigskassor och utlämnade förskottsmedel oundgängligen erforderlig. Vidare torde det böra åläggas vederbörande militära myndigheter att införskaffa noggranna upplysningar beträffande de personliga förhållandena i fråga om sådan personal, som är avsedd att tagas i

anspråk för förvaltningsuppgifter. Därutöver borde genom ett bättre samarbete mellan de räkenskapsgranskande myndigheterna och de olika militära myndigheter, som bära ansvaret för kommendering av förvaltningspersonal, vinnas möjlighet att på ett tidigt stadium avkoppla sådana befattningshavare från handhavandet av kassamedel, som visa sig icke fylla måttet beträffande kunskaper eller personliga kvalifikationer.

Det är enligt revisorernas mening angeläget, att åtgärder oförtövat vidtagas för ernående av en tillfredsställande ordning inom ifrågavarande område.

Yttranden hava avgivits av *försvarets civilförvaltning, chefen för armén, chefen för marinen, chefen för flygvapnet och flygförvaltningen* (Del II, s. 30—35).

Revisorernas förslag avser att förebygga fall av oegentligheter inom krigskassaväsendet genom i huvudsak skärpning av kontrollen och kompetenskraven för krigskassachefer, krigskassörer och redogörare samt förbättrat samarbete mellan de räkenskapsgranskande och de personalplacerande myndigheterna. Riksdagen finner angeläget, att största möjliga uppmärksamhet ägnas åt ifrågavarande spörsmål och att åtgärder vidtagas för att, så långt ske kan, upptäcka och förhindra oegentligheter. Riksdagen anser därför, att frågan bör bli föremål för närmare överväganden från Kungl. Maj:ts sida.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta vidtaga åtgärder i av revisorerna angivet hänseende.

3:o)

Sjukpenning och underhållsskyldighet.

Under socialdepartementet, § 18, hava revisorerna påtalat det förhållandet, att införsel icke kan ske i sjukpenning (Del I, s. 65—68).

Enligt lagen den 14 juni 1917 kan införsel beviljas i avlöning, pension eller livränta för utbekommande av ådömt eller avtalat underhållsbidrag till barn, hustru m. fl. Sådan införsel kan under i lagen angivna förutsättningar även beviljas för oguldna utskylder m. m.

Införsel kan däremot icke ske i sjukpenning.

Revisorerna hava lämnat redogörelse angående storleken i vissa fall av den sjukpenning, som utgått enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag och 1927 års militärsättningsförordning.

Sjukpenning utgår numera, framhålla revisorerna, med tillhoppa avsevärda belopp. Enligt senaste officiella statistik utgavs på grund av olycksfall i arbete under år 1940 — bortsett från statens arbetare — sjukpenning med i runt tal 12,5 miljoner kronor. Av ca 142 250 olycksfall i arbete hos större arbetsgivare (utom staten) år 1940 föranledde 680 fall en sjuktid av $\frac{1}{2}$ —1 år, 179 fall en sjuktid av 1—2 år och 19 fall en sjuktid av mera än 2 år.

Sjukpenning enligt 1927 års militärsättningsförordning utgavs 1941 med omkring 1 708 000 kronor. Sedan dess hava ersättningsbeloppen ökat.

Revisorerna hava meddelat, att, enligt vad som kommit till revisorernas kännedom, sjuka, som uppbära sjukpenning, i flera fall underlåtit att fullgöra sin underhållsskyldighet gentemot maka och barn, oaktat de haft möjlighet därtill.

Efter att hava belyst dessa förhållanden med vissa exempel hava revisorerna sammanfattat sina iakttagelser i följande allmänna uttalande.

Revisorerna finna det anmärkningsvärt, att en person såsom i det anförda fallet under en mer än treårig kostnadsfri vistelse å sanatorium kunnat undandraga sig sin underhållsskyldighet gentemot sina barn, oaktat han själv av sjukpenningen uppburit omkring 135 kronor i månaden. I förevarande fall har i stället utgått bidragsförskott till barnens underhåll, som den sjuke icke torde kunna ersätta. Om denna hjälpform icke funnits, hade sannolikt fattigvården måst ingripa.

Revisorerna äro väl medvetna om betydelsen av att sjukpenning som regel verkligen tillfaller den sjuke såsom hjälp under hans sjukdom och att den till följd härav bör undanhållas den sjukes borgenärer. Skyddet bör emellertid icke bereda den sjuke möjlighet att åsidosätta sin lagstadgade underhållsskyldighet i de fall han utan olägenhet bör kunna fullgöra denna. I sådana fall bör införsel i sjukpenning kunna ske.

Vid införsel förbehålles emellertid den betalningsskyldige visst belopp per vecka eller månad för sitt eget uppehälle. Detta belopp torde ofta — utom vid sjukhusvistelse — uppgå till eller överstiga sjukpenningen, varför någon införsel icke kan komma till stånd. Stundom kan det likväl föreligga skäl till att sjukpenningen ej tillstålles den sjuke utan dem, för vilka han är underhållsskyldig. Det kan därför ifrågasättas, huruvida icke riksförsäkringsanstalten och de ömsesidiga socialförsäkringsbolagen böra medgivas rätt att, där skäl därtill föreligga, efter framställning utbetala sjukpenning eller del därav direkt till den sjukes familj eller till andra, för vilka han är underhållsskyldig.

På grund av vad nu anförts finna revisorerna önskvärt, att frågan om införsel i sjukpenning samt frågan om rätt för riksförsäkringsanstalten och de ömsesidiga socialförsäkringsbolagen att utbetala sjukpenning till den sjukes familj eller till andra, för vilka han är underhållsskyldig, göres till föremål för utredning.

Yttranden hava avgivits av *försäkringsrådet*, som bifogat yttrande från de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening, samt av *riksförsäkringsanstalten* (Del II, s. 49—53). De båda myndigheterna samt föreningen tillstyrka förslaget om införsel i sjukpenning men avstyrka förslaget om rätt för försäkringsinrättningarna att utan införsel utbetala sjukpenning till annan än den sjuke.

Enligt riksdagens mening måste det betraktas som mindre tillfredsställande, att en person går fri från sin underhållsplikt till följd av att möjlighet till införsel i sjukpenning icke finnes. Tillräckligt bärande skäl torde knappast föreligga för att sjukpenning principiellt skall vara undantagen från sådana inkomster, i vilka införsel kan äga rum. I det fall då den sjukpenningsberättigade åsidosätter honom åvilande underhållsskyldighet, oaktat han utan olä-

genhet kan fullgöra densamma, anser riksdagen i likhet med revisorerna, att införsel i sjukpenning bör kunna medgivas. De olägenheter i administrativt hänseende, som en lagändring på detta område skulle kunna medföra, synas riksdagen icke böra tillmätas alltför stor betydelse. Riksdagen finner befo- gat, att ifrågavarande spörsmål blir föremål för övervägande. I samband där- med bör jämväl frågan om rätt för riksförsäkringsanstalten och de ömsesidiga socialförsäkringsbolagen att utan införsel utbetala sjukpenning till annan än den skadade komma under omprövning.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta taga under övervägande frågorna om införsel i sjukpenning samt om rätt för riksförsäkringsanstal- ten och de ömsesidiga socialförsäkringsbolagen att utan införsel utbetala sjukpenning till annan än den skadade.

4:o)

Avgifterna för specialitetskontrollen vid statens farmaceutiska laboratorium.

Under socialdepartementet, § 20, hava revisorerna till behandling upp- tagit frågan om en höjning av avgifterna för specialitetskontrollen (Del I, s. 72—80).

Statens farmaceutiska laboratorium står under medicinalstyrelsens över- inseende och ledning och har till huvudsaklig uppgift att på uppdrag av sty- relsen verkställa undersökningar inom de områden, som beröra tillverkning och försäljning av läkemedel.

Laboratoriet tillkommer särskilt att utföra de undersökningar, som behö- vas för att avgöra om ett som läkemedel utbudet ämne är att anse som apo- teksvara eller inte. Det har vidare att kontrollera tillverkningen av och han- deln med s. k. specialiteter, alltså fabrikstillverkade, färdigpackade läkeme- del. Det har att biträda vid revision av gällande farmakopé samt att med- verka vid kontrollen av även andra apoteksvaror än specialiteter och vid kon- trollen överhuvud taget av apoteken. Det åligger laboratoriet även att upp- taga särskilda till laboratoriets arbetsområde hörande forskningsuppgifter efter medicinalstyrelsens beprövande samt att, i den mån så lämpligen kan ske, erbjuda möjligheter även till självständig forskning inom laboratoriets verksamhetsområde. Laboratoriets inkomster härröra från avgifter i sam- band med specialitetskontrollen.

Gällande stadga (medicinalstyrelsens författningssamling 1934 nr 54 och 1938 nr 62) föreskriver, att farmaceutisk specialitet icke får försälas utan att vara registrerad. Vid ansökan om registrering skall en ansökningsavgift å 40 kronor erläggas. Efter vunnen registrering utgår en årlig avgift av 15 kronor. Såväl vid inregistrering som efterkontroll tillkommer dessutom en tilläggsavgift för de specialister, som erfordra biologisk eller klinisk prövning. Tilläggsavgiften skall avpassas så, att kostnaderna för efterkontrollen täckas.

Av förarbetena till gällande bestämmelser framgår, att kontrollavgifterna ansetts böra täcka statsverkets samtliga kostnader för specialitetskontrollen.

Detta innebär att ej endast det farmaceutiska laboratoriets kostnader därför borde täckas utan att så även skulle vara fallet med vissa andra kostnader, nämligen de som belöpa sig på medicinalstyrelsens specialitetsavdelning samt de som avse arvoden åt specialitetsnämndens ledamöter.

I sitt utlåtande till 1938 års riksdag i fråga angående åtgärder för att täcka statens omkostnader för kontroll av farmaceutiska specialiteter, vilket utlåtande av riksdagen godtog, uttalade första lagutskottet, att erforderlig jämkning av avgifterna till laboratoriet borde tagas i övervägande, därest de för specialitetskontrollen inflytande medlen antingen skulle visa sig otillräckliga eller överstiga behovet. Under dessa förhållanden finge det anses fullt befogat att fastställa sådana avgifter för specialitetskontrollen att laboratoriets kostnader för densamma fullt täcktes. Samtidigt finge avgifterna ej göras högre än kostnaderna i fråga.

På grundval av detta resonemang framlade medicinalstyrelsen ett förslag till höjda taxor, för vars närmare innebörd revisorerna redogjort.

Såsom sammanfattning av resultatet av en av professor Torsten Thunberg verkställd utredning rörande statens farmaceutiska laboratorium uttalade professor Thunberg, att utredningen givit vid handen, att de till staten inflytande avgifterna för specialitetskontrollen borde ökas under tillämpning av riksdagens direktiv i samband med kontrollens införande, gående ut på att statens utgifter skulle täckas genom avgifterna, att han anslöte sig till medicinalstyrelsens förslag om höjda taxor, vilket förslag torde tillföra statsverket utöver nu inflytande belopp ytterligare ca 60 000 kronor, och att förslaget genomförande ej torde orättmätigt tynga läkemedelsindustrien, ej heller oskäligt stegra läkemedelspriserna.

Efter att hava redogjort för viss av medicinalstyrelsen verkställd utredning rörande de lämpligaste anordningarna för kontroll av farmaceutiska specialiteter hava revisorerna meddelat, att farmaceutiska laboratoriet våren 1943 föreslog en höjning av avgifterna för kontrollen av de farmaceutiska specialiteterna, vilken höjning översteg den av professor Thunberg föreslagna. Detta laboratoriets förslag godtog av medicinalstyrelsen. Priskontrollnämnden ställde sig emellertid avvisande till detsamma.

I proposition nr 273 till 1943 års riksdag har chefen för socialdepartementet förklarat sig med hänsyn till vissa närmare angivna konsekvenser icke vara beredd att taga ställning till frågan om en översyn av specialitetslagstiftningen. Vid sådant förhållande har det syntts departementschefen lämpligt att med prövning av frågan om specialitetskontrollens organisation ävenledes borde tills vidare anstå, för vilket även vissa andra anförda skäl ansågos tala. Då en höjning av avgifterna för kontrollen av de farmaceutiska specialiteterna i dåvarande läge borde undvikas, påkallade ej heller avgiftsfrågan ett omedelbart ställningstagande till organisationsförslaget.

Inkomsterna av kontrollen av de farmaceutiska specialiteterna liksom farmaceutiska laboratoriets utgifter under de senaste tio budgetåren hava enligt en av revisorerna uppgjord sammanställning uppgått till 456 436 kronor 50 öre i inkomster och 861 115 kronor 78 öre i utgifter.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande.

Redan vid specialitetskontrollens införande förutsattes att verksamheten härmed borde vara självförsörjande, vilken princip jämväl kommit till klart uttryck från statsmakternas sida. Utgifterna för denna verksamhet utgöras av kostnaderna för dels farmaceutiska laboratoriets verksamhet i avseende på densamma, dels viss medicinalstyrelsens verksamhet (apoteksbyråns specialitetsavdelning) och dels specialitetsnämndens verksamhet. För farmaceutiska laboratoriets vidkommande har specialitetskontrollen kommit att utgöra den dominerande delen av hela verksamheten. Inkomsterna av verksamheten utgöras av de avgifter enligt särskilda av Kungl. Maj:t fastställda taxor, som skola erläggas i form av ansökningsavgifter, årsavgifter samt tilläggsavgifter för specialprövningar av farmaceutiska specialiteter.

I detta som i liknande fall, där kostnaden för viss verksamhet i statlig regi förutsattes skola täckas av inflytande inkomster av verksamheten, är det givetvis i princip önskvärt, att redovisningen sker på sådant sätt, att av densamma klart framgå beloppen av de utgifter, som avses skola täckas med inflytande inkomster. Av praktiska skäl torde detta emellertid icke låta sig göra i fråga om farmaceutiska laboratoriet, där verksamheten med specialitetskontrollen och övriga arbetsuppgifter äro inflätade i varandra. Den beräknade kostnaden för kontrollen av farmaceutiska specialiteter synes innebära, att för närvarande av laboratoriets årliga utgifter omkring 100 000 kronor skulle falla på nämnda verksamhet. Härtill komma kostnader för medicinalstyrelsens specialitetsavdelning och för specialitetsnämndens verksamhet ävensom avgifter till statens institut för folkhälsan, tillhopa beräknade till 30 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för specialitetskontrollen utgöra sålunda för närvarande omkring 130 000 kronor om året. Inkomsterna under budgetåren 1939/40—1942/43 hava uppgått till i genomsnitt omkring 70 000 kronor och utgjorde under budgetåret 1942/43 endast 60 600 kronor. Det är att märka, att man då vid beräkandet av utgifterna för specialitetskontrollen icke tagit hänsyn till kostnaderna för laboratoriets lokalhyra, omkring 50 000 kronor om året. Revisorerna äro emellertid av den uppfattningen, att även denna utgiftspost bör belasta specialitetskontrollen till så stor del, som svarar mot fördelningen av laboratoriets kostnader i övrigt på specialitetskontroll och övrig verksamhet. På grund härav anse sig revisorerna kunna konstatera, att inflytande avgifter för specialitetskontrollen för närvarande icke ens till hälften täcka kostnaderna för densamma.

Den i det föregående åberopade utredning, som av professor Torsten Thunberg på uppdrag av besparingsberedningen verkställdts rörande statens farmaceutiska laboratorium, synes giva vid handen att några väsentligare besparingar i driften icke lämpligen kunna göras med undantag av att laboratoriet borde kunna avstå vissa lokaler. Sistnämnda synpunkt har emellertid redan tillgodosetts därigenom att det blivit bestämt, att även rättskemiska laboratoriet snarast skall flytta till farmaceutiska laboratoriets lokaler. Professor Thunberg har vidare uttalat, att det torde vara ett statsintresse, att laboratoriet behålles i möjligast effektiva form.

Revisorerna hava avlagt besök vid farmaceutiska laboratoriet för att närmare sätta sig in i dess verksamhet. Revisorerna hava härvid för sin del icke funnit någon anledning till anmärkning utan fastmera fått det intrycket, att laboratoriet är välskött och under skicklig och intresserad ledning.

Revisorerna hava kommit till den uppfattningen, att en omprövning bör ske, huruvida icke avgifterna för kontroll av farmaceutiska specialiteter borde kunna omedelbart höjas, oaktat de betänkligheter detta ur priskontrollsynpunkt tidigare ansetts medföra.

Den mycket betydande andel av utförsäljningspriset, som apotekens försäljningsprovision i många fall utgör, liksom även det förhållandet, att i vissa fall kostnaderna för reklam i fråga om hithörande läkemedel måste uppgå till betydande belopp, böra härvid icke förbises.

Yttrade har avgivits av *statens priskontrollnämnd* (Del II, s. 61 och 62), som med hänsyn till den allmänna prispolitiken ställt sig avvisande till den ifrågasatta höjningen av avgifterna för specialitetskontrollen. Skall emellertid, framhåller nämnden, en höjning företagas, bör sättet för avgifternas uttagande tagas under omprövning med syfte att undgå en läkemedelsfördyring, som går längre, än vad kostnaderna för kontrollen i och för sig betinga.

Vid specialitetskontrollens tillkomst fastslogs av statsmakterna som allmän grundsats, att de med densamma förenade kostnaderna helt skulle täckas genom lämpligt avpassade avgifter. Såsom av den av revisorerna verkställda utredningen framgår, hava de inflytande avgifterna från specialitetskontrollen under de senare åren täckt allenas! omkring hälften av kostnaderna för verksamheten. Detta har medfört, att anslagen till farmaceutiska laboratorier måst avsevärt höjas. Då av det anförda framgår, att statens kostnader för specialitetskontrollen icke kunnat bestridas av kontrollavgifterna och principen, att den farmaceutiska specialitetskontrollen skall bära sina egna kostnader, i fortsättningen bör upprätthållas, synes riksdagen enda utvägen vara att genomföra en höjning av avgifterna. En höjning av kontrollavgifterna med syfte att övervältra prishöjningen på allmänheten synes riksdagen dock böra i möjligaste mån undvikas. Riksdagen förmenar, att genom en omläggning av avgiftssystemet, vilket på sätt priskontrollnämnden anført synes vara behäftat med vissa olägenheter, en läkemedelsfördyring möjligen torde kunna reduceras. Därest en dylik fördyring ändock blir nödvändig, bör den givetvis icke gå längre än vad kostnaderna för kontrollen i och för sig betinga.

Riksdagen finner med anledning av vad revisorerna anført påkallat, att frågan om en höjning av avgifterna för kontroll av farmaceutiska specialiteter tages under omprövning.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta taga under övervägande frågan om en höjning av avgifterna för kontrollen av de farmaceutiska specialiteterna.

5:0)

Kronouppbörden i magistratsstäderna.

Under finansdepartementet, § 24, hava revisorerna framställt vissa erinringar beträffande den nuvarande ordningen för kronouppbörden i magistratsstäderna (Del I, s. 91—102).

Revisorerna hava inledningsvis erinrat om huvuddragen av de för kronouppbörden i städerna gällande reglerna.

Revisorerna hava framhållit, att sedan gammalt antalet skattskyldiga, som i rätt tid erlagt sina kronoutskylder, varit förhållandevis mycket mindre i

städerna än på landet. Så har åtminstone varit fallet, alltsedan uppbörden på landet uppdrogs åt postverket I fråga om 1940 års utskylder erlade omkring 75 procent av de skattskyldiga på landet sin skatt i behörig tid, medan motsvarande siffra för städernas del, Stockholm inräknat, utgjorde endast omkring 63 procent. Revisorerna hava påvisat, att i Stockholm övergången till det nya systemet med inbetalning genom postverkets och bankernas försorg medfört en avsevärd förbättring. Beträffande 1935 års kronoutskylder inbetalades i Stockholm endast 56,7 procent av antalet debetsedlar i behörig ordning, medan — efter övergången till det nya systemet — i fråga om 1936 års utskylder siffran stigit till 65,3 procent. För Göteborg, där någon sådan omläggning ej skett, utgjorde motsvarande siffra endast 56,4 procent. Det nu sagda synes revisorerna tala för att systemet med uppbördsstämmor är föråldrat och mindre effektivt och att det vore önskvärt, att man genomgående överginge till att låta uppbörden ske genom postverkets och bankernas försorg.

Revisorerna hava framhållit, hurusom de regler, som för närvarande gälla i fråga om likvid över postgiro, nämligen att inbetalningskort skall hava avlämnats å postanstalt, respektive girokort hava ankommit till postgirokontoret senast å uppbördsstämmans näst sista dag, stå i visst motsatsförhållande dels till de allmänna bestämmelserna om när likvid gentemot statsverket skall anses vara i behörig ordning fullgjord, vilka återfinnas i kungörelsen den 17 december 1937 (nr 974), dels ock till vad som gäller enligt uppbördsreglementet för Stockholm. Enligt förstnämnda bestämmelser anses betalning vara gentemot statsverket fullgjord den dag inbetalningskort avlämnats å postanstalt eller girokort blivit bokfört å postgirokontoret. Enligt uppbördsreglementet för Stockholm anses skattelikvid fullgjord i rätt tid, om girokort ankommit till postgirokontoret å uppbördsstämmans sista dag. Normalt erlägges skatten i Stockholm, om inbetalning ej sker i bank, genom anlitande av det vid debetsedeln fästade giroinbetalningskortet, varför det givetvis är tillfyllest, att sådan inbetalning sker å stämmans sista dag. Revisorerna hava fäst uppmärksamheten vid att enligt det förslag till uppbördsförordning, avsedd att ersätta, bland annat, det nu gällande uppbördsreglementet, som framlades av 1936 års uppbördskommitté, skattelikvid medelst girering skulle anses vara fullgjord i rätt tid, om girokort avlämnats till postbefordran senast å uppbördsstämmans sista dag.

Vad beträffar den kontrollängd, som skall föras vid uppbördsstämma, hava revisorerna funnit densamma trots det omständliga förfarandet icke erbjuda tillräcklig kontroll. Uppbördskommittén påpekade, att kontrollantens längd upprättas enligt de skattskyldigas vid uppbördsstämman företedda debetsedlar, men att det icke ingår i kontrollantens åligganden att granska de inbetalda skatteposterna mot den i uppbördsboken verkställda debiteringen. Någon kontroll över att debetsedlarna upptaga det belopp, som påförts den skattskyldige i uppbördsboken, torde därför ej utövas. Härtill kommer, att kontrollen över den post, som ingår till kronouppbörds-kassören, i många fall är svag eller helt saknas.

Magistratens kontroll över uppbörden är, framhålla revisorerna, givetvis av olika värde i olika städer, beroende på hur den organiserats. Länsstyrelses möjlighet att utöva kontroll är i varje fall mycket begränsad. Detta gäller icke enbart i avseende på uppbörden vid stämmorna utan även i avseende på restindrivningen. Vidare äro länsstyrelsernas möjligheter till kontroll gentemot direkta falsarier, sådana som att ett och samma utskyldsbelopp flera gånger anmäles till och blir föremål för avkortning, starkt begränsade genom att länsstyrelserna själva icke erhålla något exemplar av restlängden.

Den granskning av bevis om hinder för utskylders uttagande, som för närvarande åligger magistratsledamot att utöva, måste enligt revisorernas mening anses föga effektiv med hänsyn till att vederbörande magistratsperson i allmänhet har sin egentliga verksamhet förlagd till helt andra arbetsuppgifter och fördenskull endast i undantagsfall torde hava någon kännedom om de skattskyldigas ekonomiska förhållanden. Det hela stannar sålunda ofta vid en ren pappersgranskning.

I mindre städer har det sedan gammalt varit vanligt, framhålla revisorerna, att samma person bestritt flera olika befattningar. Dylika kombinationer hava i många fall visat sig högst olyckliga, så tillvida som arbetets effektivitet blivit lidande därpå och nödig kontroll blivit eftersatt. Revisorerna hava framhållit, hurusom i ett fall vederbörande stadsfogde tillika beklädde sysslorna såsom stadsfiskal, polischef och luftskyddschef.

Revisorerna hava erinrat om att frågan om handhavandet av kronouppbörden i magistratsstäderna tidigare vid flera tillfällen varit föremål för viss utredning utan att dock utredningen lett till något resultat.

Revisorerna hava sammanfattat sina iakttagelser i följande allmänna uttalande.

Den redogörelse för kronouppbörden i magistratsstäderna jämte därmed sammanhängande förhållanden, som i det föregående lämnats, synes revisorerna giva vid handen, att den nuvarande ordningen för kronouppbörden i dessa städer i flera avseenden är otillfredsställande.

Sålunda måste själva uppbördsförfarandet, sådant detsamma regleras i gällande uppbördsreglemente, anses vara föråldrat. Bestämmelserna härom torde vara i behov av en allmän översyn. Det måste anses befogat, att allt göres för att ersätta det i flertalet magistratsstäder alltjämt tillämpade inbetalningsförfarandet vid uppbördsstämmor i den gamla ordningen med mera smidiga inbetalningsformer. Revisorerna vilja i detta sammanhang särskilt erinra om det väsentligt förbättrade resultatet av den ordinarie uppbörden, som enligt vad i det föregående nämnts omedelbart ernådades i Stockholm, när man i denna stad övergick från den tidigare tillämpade ordningen till uppbörd genom postverkets försorg eller genom inbetalning i bank. Vad särskilt beträffar inbetalning över postgiro, vill det förefalla revisorerna som om bestämmelserna härom, vilka tillkommit på en tid, då postgiroöverelsen ej nått den omfattning, som nu är fallet, vore i behov av omedelbar översyn med hänsyn särskilt till att gällande regler om när skattelikvid över postgiro sist skall vara verkställd, för att anses hava skett i behörig tid, icke stå i överensstämmelse med gällande regler om inbetalning av medel till statsverket över länsstyrelses postgirokonton och överhuvud taget torde sakna stöd i det allmänna medvetandet.

Gällande regler om kontrollen beträffande skattelikvider över post till kronokassör eller magistrat annorledes än över postgiro måste enligt revisorernas mening i belysning av omständigheterna vid under senare år inträffade förskingringsfall anses vara otillfredsställande.

Magistratens befattning med kronouppbörden synes revisorerna vara ett uppdrag, som i mångt och mycket ligger helt vid sidan av magistratsledamöternas egentliga arbetsuppgifter. Detta gäller i särskilt hög grad om den skyldighet att meddela attest å bevis om hinder för utskylders uttagande, som åvilar magistratsledamot. Ur kontrollsynpunkt torde denna skyldighet i allmänhet kunna betecknas som fullständigt värdelös. Vad beträffar den kontroll över stadsfogdens verksamhet, som det åligger magistrat att utöva, bland annat genom skyldigheten att föranstalta om inventeringar hos nämnde befattningshavare, vill det förefalla revisorerna som om denna vore av växlande värde och i många fall lämnade mycket att önska i avseende på effektiviteten.

Revisorerna inse väl de svårigheter, som med nuvarande ordning förefinnas att, särskilt i mindre och mellanstora städer, ordna de olika arbetsuppgifternas handhavande i avseende på kronouppbörden på ett fullt tillfredsställande sätt. Den kombination av olika arbetsuppgifter hos en och samma befattningshavare, som revisorerna i det föregående påtalat, är emellertid i princip att anse som mindre tillfredsställande eller rent av förkastlig.

Länsstyrelsernas möjligheter att följa förloppet vid kronouppbörden i städerna, såväl i avseende på stämmorna som framför allt i avseende på restindrivningens handhavande, äro för närvarande obetydliga. De förslag till förbättring härutinnan, vilka framlades av 1936 års uppborrdskommitté och som i det föregående i korthet återgivits, synas revisorerna ägnade att medföra en bättre ordning. De böra därför enligt revisorernas mening snarast genomföras. Att dessa förslag kommit att ställas på framtiden i avbidan på en allmän uppborrdsreform, synes revisorerna vara att beklaga. Att en reform av grunderna för själva skatteuppborrden icke ännu kunnat komma till stånd, bör enligt revisorernas mening icke utgöra hinder för att sådana partiella reformer, företrädesvis av teknisk art, omedelbart genomföras, vilka äro ägnade att ur den gällande uppborrdsordningen utvinna bästa möjliga resultat. Under alla förhållanden förefaller det revisorerna önskvärdt, att länsstyrelserna beredas möjlighet att i en eller annan form verksamt ingripa mot påtaglig likgiltighet från vederbörande stads sida, när det gäller indrivningen av kronoskatterna. Värdet av en fortlöpande, effektivt ordnad central kontroll över uppborrdens förlopp och handhavande i de olika magistratsstäderna synes revisorerna uppenbart.

De spörsmål i avseende på kronouppborrdens organisation i magistratsstäderna, som revisorerna i det föregående hava berört, sammanhånga givetvis i viss mån med den större frågan om magistratsstäders särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. Emellertid kunna revisorerna icke finna, att det måste anses nödvändigt, att frågorna alltjämt skola skjutas på framtiden i avbidan på en lösning i ett sådant större sammanhang. Enligt revisorernas mening bör snarast undersökas, dels huruvida icke uppgörelser om en effektivare uppborrdsorganisation skulle kunna träffas med åtskilliga städer, dels ock huruvida icke kronouppbörden i vissa mindre magistratsstäder skulle kunna inordnas under den för landsbygden gällande ordningen, oberoende av övriga med vederbörande stads ställning som magistratsstad sammanhängande förhållanden.

Revisorerna hava funnit de här påtalade förhållandena vara av sådan betydelse för det allmänna, att de velat bringa dem till riksdagens kännedom.

Yttrande har avgivits av *riksräkenskapsverket* (Del II, s. 63—68), som ansett en utredning i den av revisorerna berörda frågan böra komma till stånd.

Revisorerna hava uttalat, att den nuvarande ordningen för kronouppbörden i magistratsstäderna i flera avseenden är otillfredsställande. De påtalade bristfälligheterna hänföra sig dels till själva uppborðsförfarandet, sådant det samma är reglerat i gällande uppborðsreglemente, dels till uppborðsväsendets organisation, dels ock till övervakningen av kronouppborðens indrivande.

Såsom av den verkställda utredningen framgår har antalet skattskyldiga, vilka betala skatten i rätt tid, sedan länge varit förhållandevis mindre i magistratsstäderna än på landsbygden, i följd varav skatteuppborðen i dessa städer i större utsträckning än på landet kommit att falla på restindrivningen. Revisorerna hava emellertid framhållit, att tillgänglig statistik utvisat, att resultatet av restindrivningen i städerna under de senare åren i många fall starkt försämrats och att betydande olikheter i avseende på uppborðens förlopp förefinnas olika städer emellan. Till detta förhållande måste enligt revisorernas mening åtskilliga av de bristfälligheter i avseende på kronouppborðen i städerna hava medverkat, vilka revisorerna här påtalat.

För att få till stånd en effektivare ordning för kronouppborðen i städerna hava revisorerna förordat ett utvidgat anlitande av postverket för uppborðens förrättande i städerna. Bristerna i uppborðsväsendets organisation kunna väsentligen hänföras till det förhållandet, att magistratsstäderna själva genomgående hava att svara för kostnaderna för kronouppborðens förrättande. De mindre magistratsstäderna hava på grund härav icke kunnat åstadkomma en fullt effektiv organisation på förevarande område. Magistratens befattning med kronouppborðen ligger enligt revisorernas mening helt vid sidan av dess egentliga uppgifter, varför dess åliggande härmed bör snarast avvecklas. Vad beträffar tillsynen över kronouppborðens bedrivande i städerna hava revisorerna erinrat om att länsstyrelsernas möjligheter att öva tillsyn äro strängt begränsade bland annat av rent tekniska skäl. Åtgärder till ernående av en bättring härvidlag hade föreslagits av 1936 års uppborðskommitté, men icke föranlett några åtgärder, enär detaljspörsmålen i nämnda kommittés förslag hade ställts åt sidan i avbidan på en lösning av det dominerande spörsmålet i uppborðsfrågan, nämligen skatteuppborðens närmande till inkomstförvärvet. Revisorerna hava även betonat värdet av en central tillsyn över uppborðens bedrivande i magistratsstäderna.

Vad revisorerna sålunda uttalat beträffande kronouppborðen i magistratsstäderna har riksräkenskapsverket i infordrat ytande i allt väsentligt vitsordat. Nämnda ämbetsverk har i sitt yttrande tillika uppdragit vissa riktlinjer för uppborðens framtida ordnande i magistratsstäder av olika storlek. Riksräkenskapsverket har uttalat, att vissa av de i detta sammanhang berörda spörsmålen skulle kunna lösas inom ramen av gällande ordning på området men att detta icke kan anses tillfyllest. Ämbetsverket har förklarat sig dela revisorernas uppfattning, att åtskilliga förbättringar i fråga om kronouppborðen i magistratsstäderna kunna och böra genomföras omedelbart, oberoende av frågan om en allmän uppborðsreform.

De frågor, till vilka det här gäller att taga ställning, äro för det allmänna av största vikt. Riksdagen vill erinra, att av 1942 års kronoutskylder, vilka, bortsett från värnskatten, debiterats till ett belopp av cirka 774 miljoner kronor, ej mindre än 427 miljoner kronor föllo på magistratsstäderna. Riksdagen finner angeläget, att åtgärder vidtagas för att ernå en effektivare ordning för kronouppbörderna i magistratsstäderna. På grund härav anser riksdagen, att den föreliggande frågan bör göras till föremål för utredning.

Under åberopande av det ovan anförda får riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning av frågan om kronouppbörderna i magistratsstäderna.

6:o)

Rätten till ränta vid restitution av utskylder.

Under finansdepartementet, § 25, hava revisorerna gjort vissa erinringar i fråga om tillämpningen av kungl. förordningen den 2 maj 1919 angående rätt till ränta vid restitution av utskylder m. m. (Del I, s. 102—107).

Enligt nämnda förordning äger skattskyldig, som efter besvär över taxering eller debitering vinner nedsättning i eller befrielse från honom påfordrad utskyld eller avgift till stat eller kommun eller från annan allmän utskyld eller avgift, vid återbekommande av det belopp han för mycket erlagt, tillika erhålla ränta därå med 5 procent.

Revisorerna hava erinrat, att 1937 års statsrevisorer påtalat vissa förhållanden, som hänförde sig till tillämpningen av ovannämnda förordning. Sålunda påvisade revisorerna, hurusom i vissa fall skattskyldig uppburit ränta å restituerade skattebelopp, där den överordnade myndighetens beslut icke inneburit någon ändring av den skattskyldiges taxeringar utan endast att fördelningen av den skattepliktiga inkomsten mellan olika taxeringsdistrikt eller kommuner ändrats. I anledning härav anhöll 1938 års riksdag, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning i syfte att åvägabringa ändring i gällande bestämmelser i av revisorerna anmärkta avseenden.

1943 års revisorer hava framhållit, att, såvitt de kunnat finna, denna framställning hittills icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Revisorerna hava nu påpekat, hurusom ränta jämlikt berörda förordning vid restitution av utskylder enligt ett av regeringsrätten meddelat utslag utgått jämväl då utskylder, vilka erlagts å en ort, i stället till följd av att taxering bort ske å annan ort rätteligen skolas gäldas å sistnämnda ort.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande.

Den översyn av bestämmelserna i 1919 års förordning om rätt till ränta vid restitution av utskylder m. m., som 1937 års revisorer i anslutning till vissa fall, då ränta utgått vid restitution av kommunalutskylder, vilka skolas erläggas inom annan kommun eller annat taxeringsdistrikt, funno vara av behovet påkallad, och som 1938 års riksdag i full anslutning till vad revisorerna anförde begärde hos Kungl. Maj:t, har ännu icke kommit till stånd. Regeringsrättens nyligen meddelade utslag i det mål, för vilket ovan

redogjorts, giver vid handen, att rätt till ränta föreligger även i fall, då utskylder till kronan till visst belopp erlagts å en ort, men till följd av att taxering bort ske å annan ort rätteligen skolat till ett och samma belopp erläggas å annan ort.

Revisorerna, som ej kunnat finna en sådan ordning tillfredsställande, hava velat fästa riksdagens uppmärksamhet å vad sålunda förekommit.

Yttrande har avgivits av *kammarrätten* (Del II, s. 68 och 69), som i likhet med 1943 års riksdagsrevisorer funnit gällande bestämmelser om skattskyldigs rätt till ränta vid restitution av utskylder i nu ifrågavarande avseende otillfredsställande och ansett det önskvärt, att sådana anordningar vidtagas, att en skattskyldig icke beredes vinst i anledning av att han påföres taxering å oriktig ort. Därest till förekommande härav särskilda författningsbestämmelser komma att meddelas, torde emellertid, framhåller kammarrätten, böra iakttagas, att desamma göras så omfattande, att däri inbegripas även andra, i viss mån likartade fall, då den skattskyldige kan göra en oberättigad räntevinst.

Såsom revisorerna erinrat, påvisade 1937 års statsrevisorer, hurusom i vissa fall skattskyldig uppburit ränta å restituerade skattebelopp, där den överordnade myndighetens beslut icke inneburit någon ändring av den skattskyldiges taxeringar utan endast att fördelningen av den skattepliktiga inkomsten mellan olika taxeringsdistrikt eller kommuner ändrats. Med anledning härav anhöll 1938 års riksdag om utredning i syfte att åvägabringa ändring i gällande bestämmelser i av revisorerna anmärkta avseenden. Framställningen har emellertid icke ännu föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Under nu förevarande paragraf hava revisorerna påpekat, att ränta vid restitution av utskylder utgått jämväl i de fall då utskylder, vilka erlagts å en ort, i stället till följd av att taxering bort ske å annan ort rätteligen skolat gäldas å sistnämnda ort.

Såsom kammarrätten i sitt yttrande framhållit förekomma även andra i viss mån likartade fall, då den skattskyldige kan göra en oberättigad räntevinst.

Av det anförda framgår, att gällande bestämmelser om rätt till ränta vid restitution av utskylder m. m. icke äro tillfredsställande och att ett reglerande av rätten till räntegottgörelse på ifrågavarande område bör verkställas. Riksdagen finner angeläget, att en översyn av bestämmelserna i fråga kommer till stånd.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa översyn av bestämmelserna i förordningen den 2 maj 1919 angående rätt till ränta vid restitution av utskylder m. m.

7:0)

Tillämpningen av förordningen om nöjesskatt.

Under finansdepartementet, § 31, hava revisorerna framställt vissa erinringar med avseende å bestämmelserna i gällande nöjesskatteförordning (Del 1, s. 133—137).

I 1 § Kungl. Maj:ts förordning om nöjesskatt den 14 juni 1940 (nr 478) stadgas, att för nöjestillställning, till vilken allmänheten har tillträde mot avgift, skall kommun, inom vars område tillställningen hålles, uttaga en särskild avgift, benämnd nöjesskatt, vilken fördelas mellan staten och kommunen.

Närmare bestämmelser om inbetalning och indrivning av nöjesskatt, om kontroll över skattens utgörande samt om ordningen för anförande av besvär över ålagd eller uttagen skatt hava meddelats genom kungörelsen den 14 juni 1940 (nr 481).

En förutsättning för att nöjesskatteförordningen skall anses tillämplig är att tillställningen är offentlig.

Revisorerna hava framhållit, att betydande svårigheter merendels föreligga att med tillämpning av nöjesskatteförordningens bestämmelser avgöra, hurvida en tillställning är att anse såsom offentlig eller enskild. Utvecklingen på detta område har under de senaste åren varit synnerligen anmärkningsvärd och gjort att frågan om en tillställning är offentlig eller icke blivit allt svårare att bedöma för uppborndsmyndigheten.

Vidkommande frågan om vilken taxa, som skall tillämpas vid debitering av nöjesskatt, hava revisorerna konstaterat, att den i nöjesskatteförordningen förekommande uppräknigen av nöjestillställningar — vilken endast obetydligt skiljer sig från motsvarande uppräkning i den ursprungliga nöjesskatteförordningen av år 1919 — i viss mån är föråldrad och ofullständig, en omständighet som givetvis i förekommande fall kan medföra svårigheter, när det gäller att bestämma den taxa, efter vilken skatten för en viss tillställning rätteligen bör utgå. Sålunda omnämnas vissa numera allmänt förekommande nöjesformer icke i förordningen, under det att nöjesformer, vilka icke längre förekomma i sin ursprungliga form, finnas upptagna.

Enligt förordningen om nöjesskatt skall förekommande förköpsavgift icke inräknas i det till grund för nöjesskatten liggande biljettpriset. Revisorerna hava kommit till den uppfattningen, att förköpstillägget i många fall kommit att sättas till vida högre belopp, än som kan anses erforderligt för merkostnadernas täckande. I dylika fall, där man alltså med skäl kan tala om en maskerad prisförhöjning, kommer tydligen nöjesskatten att beräknas på ett lägre belopp, än vad som rätteligen bort ske. Revisorerna hava låtit verkställa vissa beräkningar rörande omfattningen av de förköp, som förekomma vid vissa större nöjesetablissemang i Stockholm.

Bortsett från de kungliga teatrarna (Operan och Dramatiska teatern), för vilka särskilda bestämmelser gälla i nöjesskattelhänseende, hava totalsummorna av de under år 1942 vid teatrar i Stockholm uppburna förköpspriserna beräknats till sammanlagt omkring 130 000 kronor, varav enbart å en teater omkring 70 000 kronor, vid en annan omkring 23 000 kronor och vid en tredje omkring 22 000 kronor. Vad biograferna i Stockholm beträffar, förekommer, framhålla revisorerna, förköpstillägg endast vid de större s. k. premiärbiograferna och utgår med 20 à 25 öre per biljett i alla prislägen. För av vissa koncerner ägda biografer i Stockholm hava förköpssummorna för år 1942 beräknats uppgå till omkring 127 000 kronor.

Efter att hava lämnat ytterligare exempel på fall, där förköpspriser förkommit, hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att den gällande nöjesskattförordningen i väsentliga delar är föråldrad och ofullständig, vilket medför svårigheter vid tillämpningen av densamma. Revisorerna finna det därför önskvärt, att förordningen blir föremål för en översyn i syfte att i möjligaste mån undanröja dessa tillämpningssvårigheter.

Vidare framgår av utredningen, att de vid s. k. förköp betingade pristilläggen äro befriade från nöjesskatt. Revisorerna hava emellertid kommit till den uppfattningen, att förköpstilläggen i stor utsträckning kommit att bliva ett normalt tillägg till det »ordinarie» biljettpreis, å vilket nöjesskatt enligt gällande regler skall beräknas. Vid sådant förhållande finna revisorerna det rimligt, att nöjesskatten utvidgas till att omfatta jämväl förköpstilläggen.

Yttranden hava avgivits av *riksräkenskapsverket* samt *överståthållarämbetet*, som bilagt yttrande från uppbördsintendenten i Stockholm (Del II, s. 86—92). Dessa myndigheter liksom uppbördsintendenten hava vitsordat vad revisorerna anfört och ansett ifrågavarande spörsmål böra göras till föremål för utredning.

Revisorerna hava under förevarande paragraf påtalat vissa rådande svårigheter att i praktiken avgöra, huruvida en nöjestillställning är att anse som offentlig och såsom sådan underkastad nöjesskatt, ävensom att bestämma den taxa, efter vilken skatt för en viss nöjestillställning rätteligen bör utgå. Vidare hava revisorerna påtalat det förhållandet, att de vid s. k. förköp betingade pristilläggen äro befriade från nöjesskatt. Revisorerna hava för sin del funnit det motiverat, att nöjesskatten utvidgas till att omfatta jämväl förköpstilläggen.

Överståthållarämbetet och riksräkenskapsverket hava i infortrade yttranden i huvudsak instämt i vad revisorerna anfört samt vitsordat behovet av att nöjesskattförordningen i berörda delar göres till föremål för en översyn.

Riksdagen finner befogat, att åtgärder vidtagas för att i görligaste mån undanröja de påtalade svårigheterna vid nöjesskattförordningens tillämpning och för att åstadkomma en såvitt möjligt likformig beskattning av nöjestillställningar av samma slag. Vad beträffar frågan om beskattning av de s. k. förköpstilläggen synas riksdagen vissa skäl tala för att skattsskyldigheten utvidgas på sätt revisorerna ifrågasatt.

Då riksdagen med hänsyn till vad i ärendet anförts finner lämpligt, att omhandlade spörsmål blir föremål för vidare behandling, får riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa översyn av gällande förordning om nöjesskatt.

8:o)

Angivares andel i böter m. m. enligt 1916 års förordning om straff för olovlig varuutförsel.

Under finansdepartementet, § 32, hava revisorerna framställt vissa erinringar i fråga om rätten till angivarandel enligt 1916 års förordning om straff för olovlig varuutförsel (Del I s. 137—139).

I 7 § förordningen den 3 mars 1916 (nr 49) om straff för olovlig varuutförsel m. m. stadgas, att av böter, som ådömas enligt denna förordning, samt av behållna försäljningssumman eller i dess ställe utgivna värdet av förbrutet gods och forslingsredskap skall en tredjedel tillfalla kronan och två tredjedelar åklagaren. Om särskild angivare finnes, skall han taga hälften av åklagarens andel. Denna kungörelse trädde i kraft den 8 mars 1916, men förklarades skola tillämpas endast såvitt föreskrift därom meddelades i författning angående förbud mot utförsel ur riket av visst gods. Enligt särskilt stadgande (kung. 28/1933) är angivarens andel numera maximerad till 500 kronor.

Föreskrift om tillämpning av bestämmelserna i 1916 års förordning om straff för olovlig varuutförsel har före år 1939 meddelats allenast i samband med införande av utförsel förbud för viss krigsmateriel. I nu rådande försörjningsläge har däremot författningen erhållit ökad aktualitet. Från och med år 1939 hava nämligen utfärdats ett flertal kungörelser med förbud att ur riket utföra vissa varor. Därvid har tillika föreskrivits, att, i fråga om det i respektive författningar stadgade förbudet, 1916 års förordning om straff för olovlig varuutförsel m. m. skall äga tillämpning.

Överträdelser av förbud att ur riket utföra vissa varor äro, framhålla revisorerna, för närvarande icke ovanliga. Antalet vid domstolarna under år 1943 handlagda mål angående ansvar för brott av ifrågavarande slag har sålunda överstigit 300. Givetvis är det främst tulltjänstemän och polismän, som komma i tillfälle att ingripa mot dylika brott och verkställa beslag av gods. Därvid tillgår vanligen så, att tulltjänstemännen anmäla förhållandet till åtal. Enligt av domstolarna tillämpad praxis är därigenom vederbörande tulltjänsteman att betrakta som särskild angivare. Till följd därav tillerkännes denne andel i utdömda böter eller värdet av förbrutet gods.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande.

I senare års lagstiftning har förelegat en genomgående tendens till avveckling av rätten för åklagare och beslagare att erhålla andel i utdömda böter och därmed likställda belopp. Grunden härtill har varit, att det ansetts mindre lämpligt, att personer, som hava att i tjänsten utföra åtal eller verkställa beslag, erhålla direkt ekonomisk vinning av den viktiga åtgärden.

Under rådande förhållanden förekommer det icke sällan, att bötesstraff vid domstolarna utdömas enligt förordningen om straff för olovlig varuutförsel och att gods i samband därmed förklaras förverkat. I den mån angivarandel därvid uppbäres av polis- eller tulltjänstemän eller liknande personal, vilka det i tjänsten åligger att förhindra eller motverka olovlig varuutförsel, föreligger uppenbarligen ett avsteg från ovannämnda princip. Då

enligt revisorernas mening någon anledning till en sådan avvikelse icke förefinnes, synes stadgandet om rätt till angivarandel i berörda förordning böra inskränkas att gälla allenast enskild angivare i egentlig bemärkelse.

Yttrande har avgivits av *generaltullstyrelsen* (Del II, s. 92—94), som ifrågasatt, huruvida icke även åklagarandelarna enligt 1916 års varuutförsel förordning borde indragas. Därest hinder härför skulle möta, föreslår styrelsen sådan ändring av 7 § samma förordning, att angivarandelen avskaffas och att tillika stadgas, att, där särskild angivare finnes, åklagarens andel av böter samt av behållna försäljningssumman eller i stället utgivna värdet av förbrutet gods och forslingsredskap skall utgöra allenast en tredjedel och att återstoden skall tillfalla kronan.

Riksdagen får erinra, att enligt 1923 års varuinförsellag andelar i böter och värdet av förverkat gods icke utgå till åklagare, beslagare eller angivare. Enahanda är förhållandet beträffande vissa andra författningar angående införsel och utförsel av varor. Tendensen i senare års lagstiftning på området har också varit att avskaffa dylika förmåner. Riksdagen kan därför dela revisorernas mening, att skäl knappast föreligga att i fråga om 1916 års varuutförsel förordning bibehålla angivarandelarna. Det synes riksdagen, såsom generaltullstyrelsen i sitt i ärendet avgivna yttrande framhållit, kunna ifrågasättas, om icke även åklagarandelarna enligt sistnämnda förordning borde indragas.

Riksdagen, som finner befogat, att omhandlade fråga blir föremål för närmare övervägande, får anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta taga under övervägande frågan om indragning av angivar- och åklagarandelarna enligt förordningen den 3 mars 1916 (nr 49) om straff för olovlig varuutförsel m. m.

9:o)

Forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område m. m.

Under jordbruksdepartementet, § 35, hava revisorerna till behandling upptagit frågan om ledningen av forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område (Del I, s. 154—172).

I proposition nr 143 till 1931 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till ordnande av den högre lantbruksundervisningen. Förslaget innebar, bland annat, att vid Ultuna skulle inrättas en lantbrukshögskola och en centralanstalt för försöksväsendet å jordbruksområdet, vid Experimentalfältet en växtskyddsanstalt samt vid Alnarp ett lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Beträffande frågan om den högre lantbruksundervisningens ställning till centralanstalten för jordbruksförsök innebar Kungl. Maj:ts förslag, att anstaltens kemiska och bakteriologiska avdelningar ävensom den botaniska avdelningen, utom i vad densamma rörde växtpatologiens område, skulle införlivas med lantbrukshögskolan såsom särskilda institutioner under det att dels avdelningen för jordbruk och växtodling, dels ock avdelningen för husdjurskötsel och mejerihantering, i vad rörde underavdelningen för husdjurskötsel, skulle bilda en i förhållande till högskolan helt fristående central

jordbruksförsöksanstalt. Centralanstaltens dåvarande entomologiska avdelning och den i botaniska avdelningen ingående växtpatologiska delen skulle ombildas till en statens växtskyddsanstalt.

Förslaget lämnades av riksdagen utan erinran.

I proposition nr 167 till 1936 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till ordnande av försöksverksamheten på jordbrukets område m. m.

Kungl. Maj:ts förslag gick ut på, bland annat, att försöksverksambeten på jordbruks- och husdjursområdena skulle anknytas till lantbrukshögskolan. Beträffande den allmänna planläggningen av försöksverksamheten på växtodlingens område innebar Kungl. Maj:ts förslag, att hela den försöksverksamhet, som då bedrevs av svenska mosskulturföreningen och svenska betes- och vallföreningen, skulle läggas under den statliga försöksanstaltens omedelbara ledning. Svenska mosskulturföreningens försöksgårdar vid Flahult och Gisselås skulle även övergå i statens ägo och underställas sistnämnda anstalt. De båda föreningarna, eventuellt sammanslagna till en, skulle fortbestå och utöva sin upplysnings- och konsulterande verksamhet samt härför åtnjuta visst statsunderstöd.

Jordbruksutskottet (utl. nr 83) anslöt sig till departementschefens i statsrådsprotokollet till nämnda proposition framförda uppfattning, att behov av förbättrad organisation av försöksverksamheten på växtodlingens, husdjurskötselns och trädgårdsodlingens områden förelåge. I likhet med departementschefen funne utskottet, att föreningarna borde bestå såsom av staten understödda institutioner. Deras sammanslagning till en, för vilken deras styrelser uttalat sig, syntes utskottet välbetänkt icke minst på grund av att deras verksamhetsfält till stora delar sammanföle samt en rationalisering av organisationen och driften därigenom borde kunna ernås. Denna sammanslagning syntes alltså snarast böra genomföras. Utskottet ansåg, att föreningarnas möjlighet att själva utöva försöksverksamhet vore av väsentlig betydelse för förtroendet till och framgången av deras konsulterande och upplysande verksamhet. Givet vore, att dessa försök skulle ligga inom ramen av föreningarnas arbetsområde samt vara av betydelse för deras upplysnings- och konsulterande verksamhet. Om utskottet alltså ansåge, att föreningarna fortfarande borde få utföra försök inom nu angiven ram, syntes dock anordningar böra vidtagas så att föreningarnas försök planlades på ett för samarbetet mellan föreningarna och de statliga försöksanstalterna lämpligt sätt. I detta syfte borde föreningarnas försöksplan, efter samråd mellan institutionernas ledare, underställas jordbruksförsöksrådet, inom vilket en representant för föreningarna borde äga säte och stämma, för att slutligt fastställas av högskolans styrelse. Utskottet delade likaledes departementschefens mening, att försöksgårdarna Flahult och Gisselås borde överföras i statens ägo och underställas den statliga försöksanstaltens omedelbara förvaltning, varvid emellertid förutsattes, att föreningarna efter överenskommelse med försöksanstalten även i fortsättningen finge dit förlägga försök.

Vidkommande försöksverksamheten på husdjurskötselns och trädgårdsodlingens områden hade utskottet icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen fattade sedermera beslut i överensstämmelse med utskottets förslag (rd. skr. nr 320).

Revisorerna hava härefter redogjort för de statliga anstalter och institutioner, som bedriva försöksverksamhet på nu ifrågavarande område, ävensom för de enskilda organisationer, som utöva dylik verksamhet med bidrag av statsmedel.

Revisorerna göra följande allmänna uttalande.

Betydelsen av en rationellt ordnad försöksverksamhet på jordbrukets område synes revisorerna uppenbar. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har också frågan om organisationen av denna verksamhet och särskilt det därmed sammanhängande spörsmålet om den högre lantbruksundervisningens ställning till centralanstalten för jordbruksförsök varit föremål för olika övertväganden. Utan att taga ställning till frågan om lämpligheten av ett samordnande av dessa båda institutioner vilja revisorerna framhålla, att försöksverksamheten i stort för närvarande icke synes tillfredsställande ordnad. Det nuvarande systemet med ett flertal självständigt arbetande anstalter och institutioner med var och en sin styrelse måste enligt revisorernas mening leda till splittring av verksamheten och därmed till bristande effektivitet.

Det förekommer sålunda att arbeten, som utföras vid den ena anstalten, ofta helt eller delvis sammanfalla med de uppgifter, varmed en annan institution är sysselsatt. Något samarbete mellan de olika institutionerna, varigenom ett dylikt dubbelarbete kan undvikas, synes i allmänhet icke förekomma. Så utföres t. ex. praktisk försöks- och provningsverksamhet på gödslingslärans och växtodlingens område förutom vid jordbruksförsöksanstalten samt svenska vall- och mosskulturföreningen även av växtskyddsanstalten, frökontrollanstalten, lantbrukskemiska kontrollanstalten och statens trädgårdsförsök. Ett närmare samarbete förefaller också vara erforderligt mellan statens växtskyddsanstalt och statens centrala frökontrollanstalt i frågor rörande immunitetskontroll och sortkontroll av potatis. Det bristande samarbetet mellan anstalterna medför förutom bristande effektivitet även onödiga kostnader för statsverket.

De nu anmärkta olägenheterna synas revisorerna giva anledning till att frågan om sammanförande av de olika grenarna av försöksverksamheten på jordbruksområdet nu bör upptagas till allsidig prövning. Det kan härvid möjligen komma att visa sig erforderligt och lämpligt att från sambandet med lantbrukshögskolan frigöra såväl jordbruksförsöksanstalten som husdjursförsöksanstalten. Den av svenska vall- och mosskulturföreningen bedrivna försöksverksamheten bör enligt revisorernas mening kunna införlivas med förnämnda försöksanstalt, varvid föreningens konsulentverksamhet synes kunna övertagas av hushållningssällskapen. Kungl. Maj:t har nyligen bemyndigat statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla särskilda utredningsmän för att utreda frågan om föreningens verksamhet. Det vill förefalla revisorerna, att detta spörsmål icke kan lösas annat än i samband med den större frågan om försöksverksamhetens allmänna organisation.

Beträffande den nu föreslagna samorganisationen av försöksverksamheten synes ligga närmast till hands, att anstalter med i stort sett samma verksamhetsområden ställas under en gemensam styrelse med de särskilda anstalternas föreståndare såsom föredragande. I denna styrelse bör det praktiska jordbruket vara starkt representerat. I fråga om institutioner, vilkas arbetsområden omfatta växtodlingen i detta begrepps mest vidsträckt bemärkelse, kunde en sådan sammanslagning tänkas omfatta jordbruksförsöksanstalten

(jämte den med anstalten införlivade svenska vall- och mosskulturföreningen), växtskyddsanstalten, centrala frökontrollanstalten och lantbrukskemiska kontrollanstalten. Eventuellt skulle även statens trädgårdsförsök sortera under denna styrelse. Det kan måhända vid en utredning av frågan om sammanförande av olika grenar av försöksverksamheten jämväl bliva erforderligt att klarlägga den ställning, som de nu statsunderstödda företagen, Sveriges utsädesförening och W. Weibull aktiebolag, böra intaga till en sådan organisation. Givetvis bör även den nämnd, som enligt beslut av 1943 års riksdag är avsedd att handhåva upplysningsverksamheten på jordbrukets område, sortera under styrelsen för den samlade försöksverksamheten.

Det torde vara en allmän uppfattning, att det svenska jordbruket, huru förhållandena än komma att gestalta sig efter krigets slut, kommer att ställas inför nödvändigheten av ytterligare rationaliseringar av driften. I detta läge kommer jordbruket måhända att mer än någonsin behöva stödet av en väl organiserad försöksverksamhet. De synpunkter, som här framförts i fråga om organisationen av försöksväsendet på jordbruksområdet, synas revisorer-na därför vara av den betydelse, att de snarast böra göras till föremål för en närmare utredning.

Yttranden hava avgivits av *lantbruksstyrelsen*, som bifogat yttranden från statens centrala frökontrollanstalt, styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt, Svenska vall- och mosskulturföreningen, Sveriges utsädesförening samt W. Weibull aktiebolag, *statens växtskyddsanstalt* och *styrelsen för lantbrukshögskolan*, som bifogat yttranden från lärarrådet vid högskolan och föreståndaren för jordbruksförsöksanstalten (Del II, s. 106—130). Yttrandena från styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut samt W. Weibull aktiebolag hava icke befordrats till trycket.

Härvid hava styrelserna för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, statens lantbrukskemiska kontrollanstalt och Sveriges utsädesförening samt föreståndaren för jordbruksförsöksanstalten tillstyrkt utredning. Statens centrala frökontrollanstalt och statens växtskyddsanstalt hava var för sig förklarat, att anstalterna vore i behov av egna styrelser, varför anstalterna icke kunna biträda revisorer-nas förslag om gemensam styrelse för jordbrukets försöksverksamhet. Växtskyddsanstalten har dock uttalat sig för varje åtgärd i syfte att befordra ett intimare samarbete mellan de olika forskningsanstalterna på jordbruksområdet. Ej heller har W. Weibull aktiebolag tagit ståndpunkt till huvudfrågan. Lantbruksstyrelsen, Svenska vall- och mosskulturföreningen, styrelsen för lantbrukshögskolan, som i frågan inhämtat högskolans lärarråds mening, samt föreståndaren för husdjursförsöksanstalten hava avstyrkt förslaget om utredning.

Av den av revisorer-na verkställda utredningen torde framgå, att försöksverksamheten på jordbrukets område icke är tillfredsställande ordnad. Nuvarande system med ett flertal självständigt arbetande anstalter och institutioner med var sin egen styrelse och med delvis samma uppgifter måste jämväl enligt riksdagens mening leda till splittring av verksamheten. Riksdagen vill därmed icke bestrida, att samarbete mellan de olika organisationerna förekommit, men det vill förefalla riksdagen, som om sådant samarbete icke

bedrivits i den omfattning, som är erforderlig för att åt den samlade försöksverksamheten giva tillfredsställande effektivitet. Grundorsaken till de påtalade förhållandena torde möjligen vara att söka däri, att man vid inrättandet av nya forsknings- och försöksinstitutioner liksom vid omorganisationer av redan befintliga begränsat tidigare utredningar till närmast berörda område. Att av de på förevarande område arbetande organen med bibehållande av deras ställning som fria forskningsinstitutioner skapa en enhet, som effektivt förmår lösa föreliggande arbetsuppgifter, är uppenbarligen en fråga, som bör lösas i ett sammanhang. Med hänsyn till betydelsen av en rationellt ordnad försöksverksamhet inom jordbruket såväl i nuvarande läge som under de förhållanden, som kunna förväntas inträda efter krigets slut, synes riksdagen angeläget, att omhandlade spörsmål blir föremål för en allsidig utredning. Riksdagen vill förutskicka, att riksdagen genom det ovan anförda icke tagit ställning till frågan, huruvida för åstadkommandet av bättre samordning mellan institutionernas verksamhet den av revisorerna anvisade utvägen, nämligen att sammanföra ifrågavarande institutioner under en gemensam styrelse, är den lämpligaste. Riksdagen vill i detta sammanhang erinra, att Kungl. Maj:t den 14 januari 1944 bemyndigat chefen för jordbruksdepartementet att genom särskilda utredningsmän låta utreda frågan om inrättandet av ett jordbrukstekniskt forskningsråd. Det synes riksdagen lämpligt, att åt nämnda utredning uppdrages att verkställa översyn av nuvarande försöksinstitutioners organisation och verksamhet och därefter framlägga förslag till erforderliga åtgärder på området. Vid en sådan översyn bör emellertid beaktas, att enligt beslut vid 1936 års riksdag ledningen av den statliga försöksverksamheten på jordbrukets och husdjursskötselns område knutits till styrelsen för lantbrukshögskolan. Det bör vidare uppmärksammas, att detta beslut ännu icke genomförts.

Under återopande av det anförda får riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta uppdraga åt förenämnda utredningsmän att verkställa översyn av forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område m. m. och framlägga de förslag, vartill en sådan översyn kan föranleda.

10:o)

Befattningshavare vid vissa av staten övertagna familjepensionskassor.

Under tolfte huvudtiteln, pensionsväsendet, hava revisorerna, § 41, fäst uppmärksamheten på att förutvarande tjänstemän vid de av staten övertagna civilstatens samt prästerskapets änke- och pupillkassor icke utnyttjats inom statsförvaltningen (Del I, s. 229—234).

Revisorerna hava erinrat, att genom beslut av 1936 och 1941 års riksdagar staten skulle övertaga civilstatens respektive prästerskapets änke- och pupillkassor. Därvid förutsattes, att kassornas ordinarie tjänstemän skulle, i den mån så låte sig göra, beredas sysselsättning i statstjänst. De tjänstemän, som icke vunnit anställning i statstjänst, skulle bibehållas vid de avlöningsförmåner, som de vid tiden för övertagandet vore tillförsäkrade hos respektive kassa.

Vid statens övertagande av civilstatens änke- och pupillkassa den 1 juli 1937 funnos vid kassan anställda nio ordinarie befattningshavare i olika lönegrader. Sedan därefter fyra övergått till annan statstjänst och två pensionerats, återstå tre befattningshavare, vilka icke erhållit statsanställning. Prästerskapets änke- och pupillkassa övertogs av staten från och med den 1 januari 1942. Antalet ordinarie befattningshavare i kassan utgjorde vid nämnda tillfälle fem. Samtliga äro allt fortfarande utan statsanställning.

Revisorerna, som lämnat uppgift å till ifrågavarande befattningshavare utgående avlöningsförmåner, hava gjort följande allmänna uttalande.

Vid de överenskommelser, som träffades om statens övertagande av nu ifrågavarande familjepensionskassor, förutsattes, att kassornas ordinarie befattningshavare skulle, i den mån så låte sig göra, beredas sysselsättning i statstjänst. Såsom av utredningen framgår återstår emellertid alltjämt ett flertal befattningshavare, som icke tagits i anspråk för dylik tjänst. Det är ägnat att väcka förvåning, att dessa tjänstemän — för vilka de sammanlagda årliga avlöningsförmånerna uppgå till i runt tal 64 000 kronor — icke på något sätt kunnat utnyttjas inom statsförvaltningen, där i synnerhet under senare tider stor personalbrist på olika håll varit rådande.

Vad sålunda förekommit hava revisorerna velat bringa till riksdagens kännedom.

Yttrande har avgivits av *statskontoret* (Del II, s. 152 och 153), som meddelat, att ämbetsverket vid flera tillfällen föreslagit, att frågan om beredande av statsanställning åt den icke sysselsatta kassapersonalen skulle upptagas till prövning.

Såsom revisorerna framhållit, förutsattes vid statens övertagande av olika för tjänstemän inrättade pensionskassor, att kassornas ordinarie tjänstemän, i den mån så låte sig göra, skulle beredas sysselsättning i statstjänst. Riksdagen måste beteckna såsom anmärkningsvärt, att, på sätt av den av revisorerna verkställda utredningen framgår, ännu ett flertal befattningshavare icke tagits i anspråk för dylik tjänst. Framhållas må, att av dessa befattningshavare flertalet befinner sig i sådan ålder, att de mycket väl kunna utnyttjas i statens tjänst. Möjlighet att bereda dessa sysselsättning torde otvivelaktigt hava förelegat ej minst med hänsyn till det ökade behov av arbetskraft, som särskilt inom krisorganen gjort sig gällande.

På grund av det anförda finner riksdagen befogat, att frågan om beredande av statsanställning åt den icke sysselsatta personalen vid nämnda kassor blir föremål för närmare övervägande.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta taga under övervägande frågan om beredande av statsanställning åt den icke sysselsatta ordinarie personalen vid förutvarande civilstatens samt prästerskapets- änke- och pupillkassor.

Stockholm den 10 juli 1944.

Med undersåtlig vördnad.